

A COMISIÓN TÉCNICA INTERINSTITUCIONAL SOBRE O MENOR: UN PROXECTO DE TRANSVERSALIDADE ADMINISTRATIVA

*Andrés Martín Jiménez. Diplomado en Ciencias da Educación. Educador adscrito ao Equipo Técnico da Fiscalía e ao Xulgado de Menores da Coruña.
Elena Rivas Vieites. Licenciada en Filosofía e Ciencias da Educación (Pedagogía: Especialidade en Intervención Socio-Educativa) pola Universidade de Santiago de Compostela. Pedagoga nos Equipos Técnicos do Menor da provincia da Coruña*

RESUMO

A finais dos anos 80 do pasado século, Galicia foi protagonista dunha experiencia de colaboración vertical (diferentes niveis de poder territorial), horizontal (diferentes sectores/servizos no mesmo nivel territorial) e transversal (diferentes sectores nos distintos niveis arredor dun mesmo eixe: o menor), pioneira no eido do traballo social da nosa contorna. Foi un exemplo de boa praxe que partiu das inxedanzas e de moitas doses de voluntarismo dos profesionais e, por outra banda, as autoridades souberon recoñecer o valor desta ferramenta de traballo que supuña a creación dun recurso que non era suplementario doutros existentes, senón complementario, o que incrementaba o potencial de cada un deles a través da coordinación entre todos. Mantívose vixente durante dous decenios con excelentes resultados, foi modelo e referente para outras experiencias, mesmo para outras comunidades autónomas, que gababan a valentía da súa implantación. Pero nos últimos tempos comezou a decaer ata a súa desaparición, xusto cando en Europa se avoga por potenciar estes procederes como fórmula de optimización dos recursos e de xestión eficaz. E isto fai-nos cuestionar: non sabemos poñer en valor os nosos logros ou méritos?, teñen que facérnolo ver desde fóra?, ou non temos realmente vocación europeísta?

RESUMEN

A finales de los años 80 del siglo pasado, Galicia ha sido protagonista de una experiencia de colaboración vertical (diferentes niveles de poder territorial), horizontal (diferentes sectores/servicios en el mismo nivel territorial) y transversal (diferentes sectores en los distintos niveles alrede-

dor de un mismo eje: el menor), pionera en el ámbito de trabajo social de nuestro entorno. Fue un ejemplo de buena praxis que partió de las inquietudes y de muchas dosis de voluntarismo de los profesionales y, en algún momento, las autoridades han sabido reconocer el valor de esta herramienta de trabajo con la creación de un recurso que no era suplementario de otros existentes, sino complementario, que incrementaba el potencial de cada uno de ellos a través de la coordinación entre todos. Se mantuvo vigente durante dos decenios en base a los excelentes resultados conseguidos, fue modelo y referente para otras experiencias, incluso para otras comunidades autónomas que alababan la valentía de su implantación. Pero en los últimos tiempos comenzó a decaer hasta su desaparición justo cuando en Europa se avoga por potenciar estos procederes como fórmula de optimización de recursos y de gestión eficaz. Y esto nos hace cuestionarnos: ¿no sabemos poner en valor nuestros logros o méritos?, ¿nos lo tienen que hacer ver desde el exterior? o ¿no tenemos realmente vocación europea?

ABSTRACT

At the end of the eighties of the newly passed century, Galicia was a protagonist of a experience of vertical collaboration (different levels of territorial power), horizontal (different sectors a territorial power identical) and transversal (different thematics surroundings from a same axis: the minor), pioneer in the field of social work of our surroundings. It was a good example of praxis that it left from the restlessness and many doses of voluntarism of the professionals, and that in some instant the authorities they knew to recognize the value of these toolsof work with the creation of a resource that was not additional of other existing, but complementary that it increased thepotential of them to the net one of the coordination among all. One stayed during two decades in base to the excellent results, was model and referent for other experiences, even for other CC.AA. that the praised courage of its implantation. But in the last times began to decay horn his disappearance, exactly when in Europe it is pleaded to harness these behaviors like formula of optimization of resources and effectivemanagement. And this makes us question to us: do we not know how to put our achievements or merits in value?, us has it to make see from outside?, or do we not have really pro-European vocation?

I. CONTEXTUALIZACIÓN

España é un país descentralizado. A necesidade de configurar a Administración ordinaria (xestións habituais) e única (simplificación da Administración periférica do Estado) no seu territorio e, atendendo á súa diversidade, vén do modelo constitucional (art. 103.1 da Constitución) e da realidade do Estado autonómico. A Administración, na procura dunha xestión áxil e eficaz, debe servir con obxectividade os intereses xerais e actuar de acordo cunha serie de principios xurídicos que a rexen: eficacia, xerar-

quía, desconcentración e coordinación (recollidos en diferentes textos legais como a Constitución, a Lofaxe e outros, son un referente na experiencia que imos describir). É preciso, polo tanto, acometer procesos de simplificación administrativa dende unha perspectiva organizativa, eliminar e evitar posibles duplicidades e conseguir “unha mellora na calidade dos servizos que se lle prestan ao cidadán”. Isto implica un modelo dinámico e evolutivo. Achegar a Administración ao cidadán é un factor de progreso e modernidade, e tamén de eficacia e inmediatez.

Ao longo destes últimos anos, en Europa desenvolveuse unha progresiva descentralización, o que supuxo delegar máis poderes na sociedade e pasar do ámbito nacional ao rexional e, á súa vez, ao local. A finalidade deste proceso é aumentar a participación da comunidade na toma de decisións e, cunha concepción máis sistémica, atinxir unha maior flexibilidade e un bo servizo á comunidade, co consenso de institucións sociais, empresas e medios de comunicación. En Europa, estase a vivir un período de crise con cambios que afectan a todas as dimensións da sociedade. Trátase en realidade dun proceso de transformación profunda. E ante todos estes cambios sociais, económicos, laborais, familiares etc., Europa necesita ideas novas, novas respostas aos novos e vellos problemas.

Non obstante, a sociedade española, en xeral, e a súa clase e sistema político, en particular, non puideron ou non quixeron definir un sistema completo e coordinado de competencias e funcións nos distintos niveis territoriais e institucionais. Polo tanto, todo se fai máis difícil, máis complexo, coa peculiaridade de que habitualmente moitas entidades públicas intentan facer as mesmas cousas, no mesmo territorio e coa mesma poboación.

Ante problemáticas que afectan a varios sectores, preséntase o problema da repartición competencial, elemento de especial importancia, no que debe harmonizarse a cooperación e a coordinación de todos os niveis de poder territorial e a coordinación horizontal das diversas políticas que se proxectan nestes complexos espazos. A colaboración sectorial, por exemplo, de ámbito intermunicipal e desenvolvida a maior parte das veces a partir dunha tarefa específica, presenta á súa vez algunhas lagoas, especialmente a ausencia de visión de conxunto ou de coordinación, a falta de transparencia, responsabilidades mal definidas, así como pouco control democrático directo ou posibilidades de participación. Uns órganos de cooperación transectorial permiten relativizar parcialmente estas dificultades.

Como fórmula de optimización de recursos e xestión eficaz ante problemáticas plurisectoriais, destaca a experiencia levada a cabo pola Confederación Helvética, no ano 2004, para a promoción da colaboración vertical e horizontal. A devandita experiencia vainos servir de elemento comparativo coa realidade obxecto do presente estudo.

No informe resultado do traballo do grupo técnico da dita comisión conclúese:

A. Obxectivos dunha mellor colaboración.

As estruturas de colaboración deberían dirixirse a dous fins principais:

- a) Garantir unha xestión eficaz nas tarefas, o que implica procedementos simples e rápidos que faciliten a toma de decisións coordinadas e que teñan forza vinculante para todos os municipios integrados.
- a) Ter en conta as esixencias democráticas.

B. Modelo de estrutura.

Un consello supramunicipal decide sobre todas as cuestións estruturais intersectoriais:

- a) As súas decisións son vinculantes para todos os municipios.
- b) Este modelo non implica a creación dun nivel territorial suplementario, pois a execución das tarefas e o financiamento seguen sendo tarefa do cantón ou do municipio e, polo tanto, tampouco dispón de autonomía fiscal.

C. Papel do nivel territorial superior.

Cumpre unha función moi importante no proceso de elaboración de estruturas. Asígnaselle un nivel de arbitraje política a este nivel territorial superior, pero sempre dende unha perspectiva de partenariado (*partenaire*).

D. A estratexia perseguida para alcanzar os obxectivos comprende varios eixes de acción e persegue, fundamentalmente, unha mellor coordinación das políticas sectoriais da confederación -para o que ten en conta as necesidades particulares e concédelles unha especial atención aos diferentes ámbitos políticos da organización do seu territorio-, así como desenvolver un traballo de información, estimular os intercambios de experiencias e sensibilizar a poboación.

E. Entre as medidas propostas, destacan as que favorecen a colaboración vertical (incorporación das cidades e dos municipios á elaboración da política federal nos ámbitos importantes para os diferentes territorios) e a colaboración horizontal (garantía dunha planificación coherente da ordenación territorial, así como garantía dun apoio técnico e financeiro para a aplicación de proxectos piloto innovadores que teñen por obxecto a cooperación).

II. XÉNESE DA COMISIÓN INTERINSTITUCIONAL SOBRE O MENOR DA PROVINCIA DA CORUÑA

Dende o ano 1986, na cidade da Coruña víñanse reunindo técnicos de diferentes administracións que abordaban problemáticas arredor do menor, e así xa no I **Encontro de Coordinación Interinstitucional da Coruña e Bisbarra** celebrado nese ano expónse a necesidade de crear unha estrutura que coordine as accións das diferentes administracións, pois detectábanse fallos na resolución de problemáticas complexas, por razóns como: solapamentos de actuacións de diversos servizos, coincidencias de funcións, inflación dalgunha delas (como diagnósticos), deficiencias ou ausencia doutras (seguimentos, tratamentos), discrepancias de criterios entre servizos, e tamén o paso de casos duns organismos a outros... No II **Encontro** celebrado en decembro de 1989 no Pazo de Mariñán (ao que asisten 37 profesionais de 17 servizos da Coruña e bisbarra), vólvese poñer de manifesto esta necesidade imperiosa de coordinación, sen ser escoitada novamente por parte das autoridades. É entre abril e xuño de 1990, unha vez asentado o novo Goberno da Xunta, cando unha representación dese grupo de técnicos mantén unha charla co novo presidente da Xunta na que lle traslada estas inquedanzas profesionais, e obtén o eco ansiado. Foi así como, ao abeiro do Decreto 437/1990, do 6 de setembro, publicado no *Diario Oficial de Galicia*, o 21 de setembro de 1990, se creou a Comisión Técnica Interinstitucional do Menor (CTI), que especifica os seus motivos, adscripción, carácter, funcións, composición e facultades. Deste xeito, esta comisión provincial convértese en motor e modelo para as demais comisións, ao tempo que é impulsora destes e doutros dispositivos que culminarán na Comisión Interinstitucional Galega. Precisamente por iso foi a que presentou maior dinamismo, volume e diversidade de actividades e actuacións acometidas, motivo polo que ademais será eixe central e referente neste estudo.

Coexistirían, polo tanto, as comisións provinciais e as comisións locais (e, a partir do ano 1992, a Comisión Técnica Interinstitucional de carácter autonómico).

As comisións locais distribuíronse xeograficamente sobre a base da distribución territorial dos equipos psicopedagóxicos de educación e, por exemplo, a provincia da Coruña quedou dividida en 8 sectores. Estas comisións locais funcionaron de modo intermitente, salvo a da comarca da Coruña, que sempre rexistrou un nivel maior de actividade (onde xurdira como necesidade dos propios técnicos). A Comisión Provincial da Coruña funcionou de xeito máis continuo, pero foise apagando co paso dos anos. O seu funcionamento minguanse tivo relación directa coa politización do seu funcionamento e, na medida en que os técnicos perderon a súa voz, deixou de ter sentido.

As demais comisións provinciais (e locais das respectivas provincias) non chegaron a callar de igual modo, porque o sentiron como algo impos-

to, e non souberon ver nela, nin os técnicos, nin os responsables dos diferentes departamentos, un mecanismo que ofrecía múltiples posibilidades para tantos cambios e melloras, xurdidas da realidade cotiá.

Pero na área territorial na que se desenvolveu seguiu tendo a súa validez e, de feito, sobre todo ao principio, seguiron funcionando subcomisións de traballo especializadas en áreas concretas: saúde mental infantil, ingreso de menores no Centro Fogar Infantil da Coruña, dependente da Deputación Provincial, escolarización/fracaso escolar etc. De feito, naquel momento en que o ensino obrigatorio era ata os 14 anos, e para paliar o abandono prematuro das aulas aos 12-13 anos, o que levaba os menores á rúa ata os 16 cando alcanzaban a idade legal para comezar a traballar, xorde a proposta de crear uns talleres ocupacionais como alternativa para a poboación desescolarizada entre 13 e 16 anos. Atendéronse, aproximadamente, 60 alumnos, pero outro dos atrancos que se atopou foi a dificultade existente para a cuantificación desta poboación, non cadraban os datos dos censos para lle poder ofertar alternativas fiables á poboación real.

FUNCIONAMENTO DA COMISIÓN:

Tras os perceptivos nomeamentos, o 26 de decembro de 1990 tivo lugar a primeira reunión constitutiva, que quedou formada polos seguintes organismos:

Presidente: delegado provincial da Consellería de Presidencia.

Representantes das consellerías provinciais de Educación, Sanidade, Cultura, Traballo e Servizos Sociais (Protección de Menores), Xulgado de Menores, Ministerio Fiscal, Insalud, Deputación Provincial e concellos da Coruña, Ferrol e Santiago. A maioría dos seus compoñentes eran técnicos que xa participaran nos anteriores encontros de coordinación. Nesta primeira reunión, concretáronse as liñas de actuación nos seguintes puntos:

- a) Marcar as pautas de funcionamento das CTI.
- b) Creación urxente das CTI locais.
- c) Darlle solución á casuística grave pendente.
- d) Abordaxe de “grandes temas” considerados así polo seu carácter colectivo e que precupan na zona:
 1. Atención aos diminuídos físicos gravemente afectados.
 2. Atención a nenos/mozos con graves problemas de conduta.
 3. Menores nunca escolarizados.

4. Poboación maior de 13 anos que non segue ningunha formación regulada.

e) Favorecer e afondar no coñecemento e na coordinación profesional.

A. PAUTAS DE FUNCIONAMENTO:

Os membros da CTI provincial que traballaban na zona da Coruña convertéronse, á súa vez, na CTI Local da Coruña.

Adaptouse o exercicio anual ao curso escolar para sincronizar actuacións e a distribución xeográfica das CTI locais ao mapa dos Equipos Psicopedagóxicos de Apoio (Consellería de Educación), por ser nesta institución onde, en última instancia, repercutían a maioría dos problemas.

Acordouse actuar con dinámica de comisión permanente (formada por presidente, secretario e 3 vogais) e comisión plenaria.

Para o debate de casos concretos, citáronse os profesionais directamente implicados nestes e, para a abordaxe de temas relevantes de interese xeral, nomeáronse comisións previas de estudo ou subcomisións.

As CTI locais terían unha composición profesional en función dos servizos existentes na zona.

Funcionarán cun presidente e un secretario elixido entre os seus compoñentes.

Remitiríanlle á CTI provincial unha programación e unha memoria, coincidindo co inicio e co final do curso escolar.

As problemáticas graves abordaríanse nas CTI locais a instancia de calquera profesional, centro ou institución, sempre que se esgotasen todos os medios e recursos á súa disposición nos propios servizos ou sectores. Se a problemática fose moi complexa e se requirise unha actuación institucional que excedese os límites e competencias da CTI local, esta remitiríase-lle á CTI provincial.

B. RESULTADO DAS ACTUACIÓNS:

A memoria do primeiro ano de funcionamento da CTI recolle unha pequena valoración:

a) Consideraron que as pautas de funcionamento acordado resultaron operativas.

- b) Corrixíuse a casuística grave de particulares que se presentou: 6 situacións de problemática complexa que afectaban a, aproximadamente, 10 nenos (minusvalías psíquicas e físicas con dificultades de escolarización, síndrome de inmunidade alterada con graves problemas de normalización na súa vida diaria, problemas graves de conduta, menores non escolarizados nin integrados socialmente que viven nunha situación afectivo-familiar patolóxica e illadas do mundo exterior, repercusións do conflito entre a Xunta e a Deputación para o internamento de menores tutelados no Centro Fogar Infantil da cidade da Coruña. Todos eles con gran repercusión mediática e, por iso, tamén se recoñeceron nos diferentes medios de difusión os logros adquiridos.
- c) Tamén se lles prestou especial atención ás problemáticas que afectaban a colectivos e que tamén, nalgunha medida, se emendaran.

As conclusións desa memoria foron presentadas e debatidas nun dos seminarios do **III Encontro**. No devandito encontro determínase que a intervención coordinada entre as diferentes administracións e organismos é imprescindible.

A finais de novembro dese ano, a Comisión Permanente da CTI Provincial convocou os responsables políticos das diversas institucións implicadas e estes comprometéronse a estudar o tema para establecer o nivel de compromiso e participación das institucións representadas. Entre as propostas efectuadas á Comisión, indican que para o correcto funcionamento das CTI é necesaria:

- a) A promulgación dunha normativa ou dunha orde que desenvolva o Decreto 437/1990 e que especifique as pautas de funcionamento das CTI.
- b) Considerábase urxente a posta en marcha das outras CTI provinciais (aínda que estaban previstas na lei, non se formaran, e precisaban un impulso).
- c) Organización de xornadas autonómicas para a optimización dos recursos públicos.
- d) Solicitude ás autoridades administrativas das que dependían os profesionais que integraban as CTI que lles posibilitasen o tempo e os medios necesarios que requirisen a súa intervención.

En 1992, créase a Comisión Interinstitucional do Menor.

III. CREACIÓN DAS COMISIÓNS TÉCNICAS INTERINSTITUCIONAIS

Observemos un extracto do texto do Decreto 437/1990, do 6 de setembro, polo que crean as Comisións Técnicas Interinstitucionais sobre o Menor:

“O Estatuto de autonomía para Galicia outórgalle competencias á comunidade autónoma nas áreas de servizos sociais, educación, xuventude e sanidade; e en ocasións de modo concorrente con outras administracións públicas, como son as corporacións locais, as deputacións provinciais e a Administración central. Por outro lado, dentro da propia Administración autonómica, son varias as consellerías que teñen atribuído o exercicio das competencias que inciden sobre o menor con problemas sociais, segundo o aspecto sectorial de que se trate, sexa educativo, sanitario ou asistencial. Debido á situación descrita, véñense producindo certas disfuncións ocasionadas pola dispersión competencial, polo que a favor dos principios de racionalidade, economía e eficacia que debe caracterizar toda actuación administrativa é necesario coordinar todas as actuacións desta Administración sobre os menores, creando unha comisión na que estean representadas as diversas consellerías implicadas, así como as demais administracións públicas que na actualidade veñen traballando neste campo. Nesta liña de actuación, convén aproveitar a experiencia de profesionais cun alto índice de cualificación nos mencionados campos e estímase moi positiva a achega de tal colectivo no tratamento conxunto e integral, de carácter multidisciplinar, dos problemas do menor”.

Pódese apreciar que se recolle explicitamente que, na procura dos principios de eficacia e racionalización que rexen a Administración pública, se fai necesaria e conveniente a creación e a consolidación dunha estrutura de coordinación vertical e horizontal que, de xeito oficioso, xa viña funcionando nun eido local determinado. E para garantir o correcto desenvolvemento e o empuxe preciso deste dispositivo, as comisións de carácter provincial adscribíronse por aquel entón ás respectivas delegacións da Consellería de Presidencia e Administración Pública, e actuarían como órgano asesor e consultivo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia en materia do menor, na procura de coordinar as actuacións dos diversos órganos entre si e, na medida do posible, coas de deputacións provinciais, concellos e outros órganos das administracións públicas.

Correspóndelles, entre outras, as seguintes funcións:

- a) Realizar estudos, dende unha perspectiva integral e interdisciplinaria, da situación e das necesidades dos diversos servizos relacionados co menor, en especial no campo sanitario, asistencial e docente.
- b) Elevar unha proposta aos órganos competentes das administracións públicas afectadas relativa ás medidas que se van tomar e sobre os programas de actuación que se consideren máis axeitados ás necesidades.
- c) Elaborar informes e ditames por petición dos órganos competentes da Xunta de Galicia.

- d) Solicitar das diversas administracións públicas toda a información e documentación que lles sexa necesaria para desenvolver mellor as súas funcións, agás as que teñan carácter reservado.
- e) Propoñer e executar as pautas de actuación conxunta dos casos graves, conflitos que, ao non poder ser resoltos polas institucións e polos medios dos propios servizos sanitarios, asistenciais e docentes, requiren unha actuación coordinada dos diversos sectores implicados para que, se é o caso, sexan levadas a cabo polo órgano competente.

Seguindo esta traxectoria, e tras a análise dos logros e necesidades reflectidos na memoria do primeiro ano de exercicio de Comisión Interinstitucional sobre o Menor da provincia da Coruña, creouse a Comisión Interinstitucional do Menor co Decreto 120/1992, de ámbito autonómico, ao tempo que se propiciou o impulso para a creación das demais comisións provinciais.

IV. ANALOXÍAS E ASINTONÍAS COAS POLÍTICAS EUROPEAS ACTUAIS.

É oportuno neste punto deternos a observar as similitudes entre esta experiencia na nosa comunidade autónoma e a referida da Confederación Helvética que, dende as administracións europeas, propoñen como modelo para seguir o resto das rexións do espazo europeo. Obsérvese igualmente a diferenza no tempo. Galicia, ano 1991. Suíza, ano 2004.

Non obstante, en Galicia este modelo de cooperación e coordinación vertical e horizontal xa non existe: a Comisión Galega Interinstitucional do Menor e as Comisións Interinstitucionais sobre o Menor (de ámbito provincial e local) foron derogadas polo Decreto 184/2008, do 24 de xullo, polo que á súa vez se creou o Observatorio Galego da Infancia. Quedaron derogados concretamente os capítulos VI e VII, artigos 121 a 131, do Decreto 42/2000, do 7 de xaneiro, polo que se refunde a normativa reguladora vixente en materia de familia, infancia e adolescencia, que regulan as comisións de ámbito autonómico, provincial e local, e as súas funcións serán competencia, entre outras, do novo órgano colexiado. Pero tal e como se recolle no propio decreto, isto non é exactamente así. Exemplo:

- a) No punto “Realizar estudos e informes técnicos de diagnose da situación da infancia”, co cambio pérdese o enfoque de que debe efectuarse dende unha perspectiva integral e interdisciplinar, para ampliar o ámbito de actuación en Galicia e no mundo!!!
- b) Respecto da actuación coordinada entre os distintos departamentos da Administración, no novo decreto só se fala de “servir de canle para este tipo de colaboración”, pero limítao á

Administración autonómica, co que se perde a coordinación con outras administracións, procurada e lograda nos últimos 17 anos e, por suposto, o carácter vinculante das propostas formuladas e recollidas na Comisión Interinstitucional.

A gran diferenza entre ambas as dúas estruturas é que na CTI os acordos adoptados entre as diferentes administracións (de carácter autonómico, local ou provincial, e fosen do signo político que fosen) eran de obrigado cumprimento, e no Observatorio non.

A necesidade dunha estrutura de maior rango que facilite actuacións conxuntas entre diversos departamentos e/ou administracións pódese apreciar coa posta en funcionamento de mecanismos similares, paralelos e mesmo superpostos, como o foi o Grupo Técnico Interdepartamental sobre Menores en Risco, Desamparo e/ou en Conflito Social, creado o 27 de xuño de 2003 entre as consellerías de Familia, Educación e Sanidade.

Estes procederes o único que deixan de manifesto é a propia descoordinación entre os departamentos e, na busca mesma dunha ferramenta que facilite a coordinación, incorremos no despropósito da descoordinación.

V. DESENVOLVEMENTO, APOXEO E OCASO.

Houbo un par de elementos que condicionaron o funcionamento das comisións que as abocaron a unha morte segura e un punto de inflexión que anunciou o seu declive.

A Comisión Técnica Provincial da Coruña xorde pola inquietude e por iniciativa dun grupo de profesionais preocupados polo seu quefacer cotián e tamén pola falta de respostas a problemas que afectan a infancia, que semellan irresolubles por unha anquilosada burocracia administrativa. Era preciso dinamizala. O recoñecemento público desta disposición e voluntariedade recóllese no propio decreto da súa creación, ao indicar que é conveniente aproveitar a experiencia de profesionais cun alto índice de cualificación e tamén valorar “como moi positiva tal achega”.

As comisións doutras provincias tardaron en poñerse en marcha (aínda que tiñan o dispositivo, foi preciso o mandato) porque inicialmente non souberon ver o seu potencial: non partiu das súas necesidades, non foron consultados, non llelo explicaron e concibírono como algo imposto, unha estrutura suplementaria que lles faría perder tempo para non chegar a nada.

O seguimento do seu funcionamento non estaba previsto, pero si se recollía no decreto a periodicidade prevista das reunións:

- a) Comisión galega: con carácter ordinario, 2 veces ao ano, e con carácter extraordinario, cando se considere oportuno mediante convocatoria feita polo seu presidente.
- b) Comisións provinciais: con carácter ordinario, 3 veces ao ano, e con carácter extraordinario, cando se considere oportuno mediante convocatoria feita polo seu presidente.

Pero nada se especificou en canto a contidos, análise, seguimento, grao de cumprimento... e, polo tanto, non había avaliación.

Existen actas detalladas das reunións celebradas pola Comisión Provincial da Coruña (o que facilitou que, por proximidade, tivéssemos acceso a elas e favoreceu a tarefa de investigación), pero descoñecemos se existen actas das comisións das demais provincias e mesmo da autonómica, co que datos como a composición da comisión, a frecuencia das reunións, os temas tratados, as propostas formuladas ou os logros obtidos non poden terse en conta para unha análise.

E aínda que non poidan ser extrapoladas as conclusións, quizais a análise que efectuemos da Comisión da Coruña poida ter algunha correlación co acontecido nas demais comisións.

Coa entrada en vigor do Decreto 42/2000, as comisións provinciais pasan a adscribirse ás respectivas delegacións provinciais da Consellería de Familia e Promoción do Emprego, Muller e Xuventude. A partir de aí, concorren unha serie de feitos que deben ser valorados:

- a) As actas reflicten que a comisión se reúne cunha periodicidade anual.
- b) Tamén reflicten as persoas convocadas e os asistentes e detéctase un descenso relevante de convocatoria e, xa que logo, de asistencia de técnicos, e o conseguinte incremento de representantes burocráticos. Mesmo se aprecia certo afastamento do ámbito local.
- c) En xeral, os contidos abordados expóñense non como temas que se han tratar na busca de solucións, senón que se fai especial fincapé en resaltar os recursos e/ou os programas que ten ou pon en marcha a consellería convocante e, se acaso, en discutir propostas de melloras en pequenos detalles para a súa aplicación.

Isto non quere dicir que non se abordasen temas importantes e utilizouse mesmo como mecanismo de busca de solucións en problemáticas de especial relevancia e incidencia na Consellería de Familia, como o caso de menores estranxeiros non acompañados (MENAS) e o absentismo escolar. Mesmo neste caso, convocouse a última reunión da CTI provincial en vésperas da súa derogación, coa finalidade de asentar unhas modificacións pro-

postas ao documento de protocolo de absentismo escolar. O “Protocolo de actuación para o absentismo escolar na provincia da Coruña” xorde como documento de traballo da Subcomisión Especializada na Temática de Escolarización da CTI Provincial, foi implementado en todos os centros educativos da provincia dende o ano 1999, e segue vixente a día de hoxe.

O abandono da tecnocracia derivou nunha fase de letargo e posterior decadencia e a Comisión Técnica Interinstitucional do Menor deixou de ser un dispositivo de promoción do cambio, busca de solucións sobre a base dun traballo coordinado e consensuado, para converterse nun mecanismo de publicitación da propia consellería, onde os aspectos formais, pero baleiros de contidos, cobraban importancia.

E UNHA FRASE PARA A REFLEXIÓN CRÍTICA

Imos contracorrente, ou somos pioneiros e adiantados aos tempos? Somos visionarios, e as formulacións máis modernas de coordinación vertical e horizontal quedarán obsoletas e faltas de contidos nuns poucos anos? Se é así, argumentémolo e fagámosllelo chegar aos xestores das políticas europeas, e así evitaremos condenar ao fracaso os nosos países veciños. Sexamos solidarios e compartamos o noso coñecemento!

Non é suficiente loitar por uns obxectivos xustos, senón con métodos correctos. É preciso analizar e criticar, para avanzar, para seguir cara a adiante, non para ir cara a atrás.

A Coruña, 8 de decembro de 2011

BIBLIOGRAFÍA:

- Constitución española (BOE 311, do 29 de decembro do 1978).
- Lei 6/1997, do 14 abril, de organización e funcionamento da Administración xeral do Estado (BOE 90, do 15 de abril de 1997).
- Lei 30/1992, do 26 de novembro, de réxime xurídico das administracións públicas (BOE 285, do 27 de novembro de 1997).
- Lei orgánica 1/1981, do 6 de abril, Estatuto de autonomía de Galicia (BOE 101, do 28 de abril do 1981).
- Lei 7/1985 reguladora das bases de réxime local (BOE 80, do 3 de abril de 1985).
- Lei 3/1997 galega da familia, infancia e adolescencia (DOG 118, do 20 de xuño de 1997).
- Decreto 437/1990, do 6 de setembro, polo que se crean as Comisións Técnicas Interinstitucionais do Menor (DOG 186, do 6 de setembro de 1990).

- Decreto 120/1992, polo que se crea a Comisión Galega Interinstitucional do Menor (DOG 96, do 21 de maio de 1992).
- Decreto 134/1994, do 13 de maio, polo que se modifican os dous decretos anteriores e a Orde do 19 de marzo de 1996, pola que se establece a composición da Comisión Galega Interinstitucional do Menor (DOG 99, do 25 de maio de 1994).
- Decreto 42/2000, do 7 de xaneiro, polo que se refunde a normativa reguladora vixente en materia de familia, infancia e adolescencia (DOG 76, do 26 de abril de 2000).
- Decreto 184/2008, do 24 de xullo, polo que se crea o Observatorio Galego da Infancia e derróganse os capítulos VI e VII (artigos 121 a 131) do Decreto 42/2000 (DOG 169, do 2 de setembro de 2008).

OUTROS DOCUMENTOS:

- Actas da Comisión Interinstitucional sobre o Menor da provincia da Coruña.
- Informes dos grupos de traballo, estudo e discusión das diferentes sub-comisións temáticas da Comisión Provincial da Coruña.
- “Recomendacións da Conferencia Tripartita sobre Aglomeracións da Confederación Suíza”. Estudos e Documentos do Ministerio de Administracións Públicas. MAD 2007.